

Y VE Z KUŞAKLARININ BAĞLANMA STİLLERİ İLE EVLİLİK BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ*

Ahmet TÜRK¹

İshak AYDEMİR²

Öz

Toplumsal yapıda oluşan değişim ve dönüşümler yalnızca toplumların değerleri, gelenekleri ve kültürlerini değil aynı zamanda bireylerin kendine özgü yapılarını, davranışlarını ve tutumlarını da etkilemektedir. Buna bağlı olarak sosyo-kültürel açıdan kuşaklar arası farklılıklar daha da belirgin hale gelmiştir. Bu kapsamda bu araştırma Y ve Z kuşaklarının evlilik beklentileri ile bağlanma stillerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmaya 542'si (%51.4) Y kuşağı ve 512'si (%48.6) Z kuşağı olmak üzere 1054 kişi katılmıştır. Katılımcıların 558'i (%52.9) kadın ve 496'sı (%47.1) erkektir. 18 ile 42 yaş aralığındaki katılımcıların yaş ortalaması $\bar{x} \pm 23.62 \pm 3.58$ 'dir. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Beklentisi Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ile Ki kare, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bulgular hem Y kuşağının hem de Z kuşağının evlilikten en önemli beklentilerinin samimiyet olduğunu, her iki kuşağın da gerçekçi olmayan-idealist evlilik beklentisine ve güvenli bağlanma stiline sahip olduğunu; bağlanma stillerinin evlilik beklentisi türlerine göre farklılaştığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Beklentisi, Bağlanma Stili, Y Kuşağı, Z Kuşağı.

*Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı bünyesinde yürütülen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Öğr. Gör., Sinop Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, E-posta: aturk@sinop.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5782-3794

² Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, E-posta: ishak72@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8910-9413

TÜRK A., AYDEMİR İ. (2024). Y Ve Z Kuşaklarının Bağlanma Stilleri İle Evlilik Beklentilerinin İncelenmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 24(64), 549-574. DOI:10.21560/spcd.vi.1520148

INVESTIGATION OF ATTACHMENT STYLES AND MARITAL EXPECTATIONS OF GENERATIONS Y AND Z

Abstract

Transformations in the social structure have a profound impact on the values, traditions and cultures of societies, as well as on the distinctive structures, behaviours and attitudes of individuals. In consequence, the socio-cultural differences between generations have become increasingly evident. In this context, the present study was conducted with the objective of examining the marital expectations and attachment styles of the Y and Z generations. The study employed a survey model. A total of 1,054 individuals participated in the study, with 542 (51.4%) belonging to Generation Y and 512 (48.6%) belonging to Generation Z. Of the participants, 496 (47.1%) were male and 558 (52.9%) were female. The mean age of the participants was 23.62 ± 3.58 , with a range of 18 to 42 years. The study's data was collected using a Demographic Information Form, Marriage Expectation Scale, and Three-Dimensional Attachment Styles Scale. Descriptive statistics, the chi-square test, the independent sample t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed to analyse the data. The findings indicate that the most significant expectation of both Generation Y and Generation Z with regard to marriage is intimacy. Both generations exhibit an unrealistic and idealistic perception of marital expectations, as well as a secure attachment style. However, attachment styles differ according to the types of marital expectation.

Key Words: Marriage Expectation, Attachment Style, Generation Y, Generation Z.

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insanların en temel ihtiyaçları arasında ilişki kurmak yer almaktadır. Nitekim Murray (1938), insanın yakın ilişki ihtiyacının da önemli bir psikolojik ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Maslow (1943) da bireylerin temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra yakın bir ilişkiye ihtiyaç duyduklarını ifade etmektedir. Carroll ve arkadaşları (2003), insanları en çok etkileyen yakın ilişkinin ise nesillerin yetişmesinde ve toplumsal yapının en önemli kurumu olan ailenin devamlılığını sağlanmasında önemli bir etkiye sahip olan evlilik olduğunu belirtmektedir.

Toplumun temel dinamiklerinden biri olan aile, modernleşme sürecindeki değişim ve dönüşümlerden hem etkilenmiş hem de bu süreci etkilemiştir (Karataş, 2001). Aile yapısındaki yaşanan değişim, benzer şekilde bireylerin evliliğe attikleri anlamı, evliliğe yönelik tutumları ve evlilikten beklentileri de değiştirmiştir (Yıldırım, 2021). Bu kapsamda Mavili-Aktaş (2009), değişen ve dönüşen aile yapısında sağlıklı ve mutlu bir evliliğin kalitesinin, eşlerin birbirlerinin ihtiyaçlarına önem vermesiyle doğrudan bir ilişki içerisinde olduğunu öne sürmektedir. Carroll ve arkadaşları (2003) da evliliğin sağlamlığı ve sürekliliğinin çiftlerin birbirlerine olan bağlılığı ve evlilikten beklentilerinin karşılanmasıyla yakından ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu nokta evliliğin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde çiftler arası bağlanma ve bireylerin evlilikten beklentileri ön plana çıkmaktadır.

Bağlanma, bireylerin hayatlarının en erken dönemlerinden itibaren yakın bir ilişki içinde oldukları diğer kişilerle kurdukları güçlü, kalıcı ve sevgi dolu duygusal bir bağdır (Bowlby, 1969; Ainsworth, 1989). Bağlanma konusunda öncü çalışmalarıyla öne çıkan Hazan ve Shaver 1987 yılında yapmış oldukları çalışmalarında bireylerin yakın ilişkilerinin üç farklı bağlanma örüntüsü çerçevesinde geliştiğini ortaya koymuş ve bu bağlanma örüntülerini kaçınan bağlanma, kaygılı-kararsız bağlanma ve güvenli bağlanma şeklinde kavramsallaştırmıştır. Kaçınan bağlanma stili, bireylerin yakın ilişkilerde duygusal yakınlığı sınırladığı ve genellikle bağımsızlık ve özerklik arayışında oldukları bir bağlanma örüntüsüdür. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, başkalarına güvenme noktasında zorlanabilmekte ve duygusal açıdan özgür olmayı tercih etmektedirler (Simpson vd., 2002). Kaygılı-kararsız bağlanma

stiline sahip bireyler, bir ilişki kurma isteği taşımalarına rağmen çevrelerindeki kişiler tarafından reddedilecekleri endişesini sıklıkla yaşamaktadırlar. Bu bireyler, ilişkilerine takıntılı bir şekilde odaklanma eğilimindedirler ve bu durum duygusal dalgalanmalar, aşırı kıskançlık ve çatışmalar gibi yoğun duygusal tepkilere yol açabilmektedir. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, duygusal ihtiyaçlarını karşılamada ve güvenli bir ilişki ortamı oluşturmada zorluklar yaşayabilmektedir (Feeney ve Karantzas, 2017; Hazan ve Shaver, 1987). Son olarak güvenli bağlanma ise içsel çalışma mekanizmaları aracılığıyla geliştirilen karşılıklı esnek ilişkilerin kurulduğu, sağlıklı bir bağlanma stildir. Bu mekanizmalar, bireylerin kişilerarası etkileşimlerinde uyumlu ve yapıcı olmalarını sağlamaktadır. Bu bağlanma örüntüsüne sahip bireyler, stresli durumlarda bile başkalarına güvenerek duygularını açıkça ifade edebilmekte ve ilişkilerinde karşılıklı destek ve anlayış geliştirebilmektedirler (Simmons vd., 2009). Majidova ve İpek (2020) bağlanma stiline güvenlilik derecesinin kişinin ilişki memnuniyetini, ilişkilerle ilgili inançlarını ve evliliğe yönelik beklentilerini şekillendirdiğini ifade etmektedir. Bu noktada sağlıklı ve mutlu evliliklerin kurulmasında ve sürdürülebilirliğinde önemli bir belirleyici olan evlilik beklentileri karşımıza çıkmaktadır.

Evlilik beklentisi, bireylerin içinde yaşadıkları toplumun ve ebeveynlerinin evlilik tarzlarını algısal dünyalarında birleştirerek oluşturdukları ideal romantik ilişki şeklinde tanımlanabilir. Barich ve Bielby (1996) evlilik beklentisini, bireylerin bir evlilikte kendilerini nasıl hayal ettikleri ve evlilik içerisinde arzu ettikleri benlik imajının ne olduğu ile ilgili beklentiler olarak tanımlamaktadır. Bu beklentilerin karşılanma düzeyi, kişilerarası ilişkilerin kalitesini ve evlilik doyumunu belirlemede önemli bir faktördür. Jones ve Nelson (1996) evliliğe yönelik beklentileri, gerçekçi ve gerçekçi olmayan (kötümser ve idealist) evlilik beklentisi şeklinde sınıflandırmaktadır. Sağlıklı bir ilişkide gerçekçi beklenti ve inançlar oldukça önemlidir. Nitekim Sullivan ve Scwebel'a (1995) göre gerçekçi beklenti ve inançlar bireylerin kişisel gelişimlerini teşvik ederek eşlerin ilişkiye uyum sağlama becerilerini ve ilişkiden duydukları memnuniyeti artırmaktadır. Bireylerin evliliklerinin aileleri tarafından onaylanması, ekonomik açıdan kendilerine güven duymaları, benzer yaşam stillerine sahip olmaları, sorunlarını ortak bir dille çözebilme becerileri ve ortak bir sosyal çevreye ait olmaları evlilik beklentilerinin olumlu belirleyicileri olarak ifade

edilebilir (Waller ve McLanahan, 2005). Öte yandan Jones ve Nelson (1996), evliliğe ilişkin beklentileri idealist boyutlarda olan bireylerin oldukça romantik ve tutkulu bir ilişki hayal ettiklerini, bu durumun da bireylerin ilişkilerinde mükemmeliyetçi bir tavır sergilemelerine yol açtığını ifade etmektedir. Gerçekçi olmayan inançlar, ilişkinin sürekli olarak yorumlanmasına ve eleştirilmesine yol açmakta, bu da bireyler arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilemektedir (Akgün ve Polat-Uluocak, 2010). Rolfe (1975) evlilik uyumsuzluğunun temel nedenlerinden birinin çiftlerin evlilik öncesinde akılcı olmayan beklentiler oluşturması olduğunu iddia etmektedir. Rolfe'e (1975) göre bireylerin evliliklerinin öncesinde oluşturdukları gerçekçi olmayan beklenti ve inançlar, çiftlerin evlilik sürecinde hayal kırıklığı yaşamasına, mutlu olamamalarına, evlilikten tatmin olamamalarına ve nihayetinde bazı durumlarda boşanmalara neden olabilmektedir.

Modernleşme ile birlikte yaşanan hızlı ve radikal dönüşümler toplumsal yaşamda da derin etkiler bırakmıştır. Bu kapsamda bu değişimler aile ve evliliğe yönelik bakış açılarını da etkilemiş olup günümüzün aile ve evlilik paradigmaları da toplumsal yapıyı ve sosyal hayatı şekillendirmiştir (Erdoğan, 2015). Toplumsal yapıdaki değişimler ve dönüşümler yalnızca toplumların değerleri, gelenekleri ve kültürleri üzerinde değil aynı zamanda bireylerin karakteristik özellikleri, davranışları ve tutumlarında da önemli bir etkiye sahip olmuştur. Bu da kuşaklar arasında daha belirgin sosyal ve kültürel farklılaşmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur (İzmirlioğlu, 2008).

Kuşak, belirli bir zaman dilimi içinde önemli tarihsel olayları birlikte yaşayan ve benzer yaş, alışkanlık ile kültürü paylaşan insan gruplarını ifade eden bir kavramdır (Mannheim, 1952). Kuşaklar kendilerine özgü deneyimlere sahip olup yaşadıkları bu deneyimler sosyal açıdan değişimlere neden olmaktadır (Marshall, 1997). Toplumsallaşma sürecinde yaşanan bu tür değişimler kuşaklar arası duygu, inanç ve istek farklılıklarına yol açmaktadır. Bu bağlamda kuşak kavramı sadece biyolojik bir yaş ayrımı değil aynı zamanda sosyal düzenin bir ürünü ve toplumsal düzeni inşa eden temel bileşenlerden birisidir (Pilcher, 1994). Literatürde kuşakların sınıflandırılması konusunda bir fikir birliği bulunmamaktadır. Bu çalışmada Türkiye'nin yakın tarihi ışığında, Roberts ve Manolis (2000), Kavalcı ve Ünal (2016) ile Adıgüzel ve

arkadaşları (2014) tarafından önerilen sınıflandırmalar benimsenmiştir. Bu kapsamda 1980 ile 1999 yılları arasında dünyaya gelen kişiler Y Kuşağı, 2000 yılı ve sonrasında dünyaya gelen kişiler Z Kuşağı olarak sınıflandırılmaktadır.

Y kuşağı, kendilerini önceki kuşaklardan ayıran bir dizi değer ve nitelik ile karakterize edilmektedir. Bunlar arasında arkadaşlık ilişkilerine düşkünlük, özgüven, insanlara ve olaylara objektif bir bakış açısı, başarı odaklı bir zihniyet, kültürlü ve eğitilmiş bir bakış açısı yer almaktadır (Raines, 2002). Tapscott (2008) tarafından belirtildiği üzere, Y Kuşağı üyeleri özgürlük, bireysellik, şeffaflık, işbirliği, hızlı iletişim, eğlence ve yenilikçi düşünce gibi değerlere büyük önem vermektedir. Bu kuşak teknolojik alanda yaşanan değişimlerin etkisiyle sabırsız, aceleci ve hıza düşkün olarak nitelendirilmektedir. Bu kuşağın üyeleri ahlaki normlara, aile bağlarına ve hayatlarıyla ilgili önemli kararlar alırken ebeveynlerinin tavsiyelerine oldukça önem vermektedir (Khera ve Malik, 2014). Tulgan (2009) aileleri tarafından yoğun bir ilgiyle büyütülen Y kuşağının yüksek bir özgüvene sahip olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle Y kuşağının üyeleri imkansız olarak nitelendirilebilecek pek çok durumu kabul etmemektedir. Y kuşağı, kendilerini hızlı kararlar alabilen, risk üstlenebilen, yüksek beklentilere sahip ve yüksek düzeyde üretkenlik gösterebilen bireyler olarak ifade etmektedirler (Fernandez, 2009). Y kuşağının iyi eğitilmiş üyeleri, aile ilişkilerine verdikleri öneme rağmen, kariyerlerini zorlanmadan sürdürmek istedikleri için evliliği ertelemektedirler (Erdoğan, 2015). Bu bağlamda gençlerin yeni özellik ve tutumlarının geleneksel evlilik kalıplarından uzaklaşılmasına neden olduğu söylenebilir.

Genellikle ilk gerçek küresel kuşak olarak tanımlanan Z kuşağı, son derece özgüven sahibi, gerçekçi, güçlü bir bireysellik duygusu ve girişimcilik eğilimine sahip bir kuşak olarak karşımıza çıkmaktadır (Fromm ve Read, 2018). Bu kuşağın üyeleri sorumlu, açık fikirli, dürüst ve adil bireyler olarak nitelendirilmektedir (Seemiller ve Grace, 2019). Öte yandan Z kuşağındaki bireyler, iklim sorunlarına karşı duyarlı, ırksal eşitliğe ve sosyal çeşitliliğe karşı saygılı, sosyal adaleti benimseyen ve cinsiyet eşitsizliklerine karşı duyarlı bir kuşak olup bu noktada statükoyu eleştirel bir perspektifle reddetmektedir (Kılıç, 2021). Genellikle teknoloji odaklı bir nesil olarak nitelendirilen Z kuşağı, interneti temel bir ihtiyaç ve gündelik hayatlarının ayrılmaz bir bileşeni

olarak görmektedirler (Cho vd., 2018). Kişilerarası iletişim becerilerinde eksiklikler sergileme eğiliminde olan bu kuşak, arkadaşlık kurma ve sürdürme aracı olarak sosyal ağlara öncelik vermektedir. Bu kuşağın üyeleri, yenilik ve değişim tutkusunun yanı sıra sonuca odaklanan bir kişiliğe sahiptirler. Ayrıca bu kuşağın üyelerinde, yüksek düzeyde hırs ve beklentilerini karşılamayan sonuçlardan memnun olmama eğilimi de bulunmaktadır. Baykal (2019) özgürlükçü bir ruha ve bireysellik eğilimine sahip olan bu kuşağın, benlik saygılarının, özgüvenlerinin, memnuniyet ve beğeni eşiklerinin oldukça önemli olduğunu öne sürmektedir. Z kuşağı diğer kuşakların aksine dış görünüşlerine önem veren, özenle hazırlanmış ve parlatılmış bir benlik imajına sahiptir. Bu kuşak özellikle risk almaktan ya da tehlikeli durumlara girmekten çekinmektedir. Bu durum, bu kuşağın üyelerinin kendilerini uzun vadeli romantik ilişkilere adanmaktan kaçınmalarına ve ilişkilerde yüksek düzeyde cinsel beklentiler içerisinde olmalarına yol açmaktadır. Böylesi bir benlik algısına sahip olan kuşağın üyeleri, kendilerini sosyal sermayenin bir göstergesi ve kişisel tatmin kaynağı olarak görüp kendilerinin oldukça havalı olduğuna inanmaktadır. Aynı zamanda Z kuşağı üyeleri, insanlara daha az güven duydukları için toplumdaki izole bir biçimde daha bireyselci bir yaşamı tercih etmektedir (Gardner ve Davis, 2013). Bu kapsamda kendinden önceki kuşaklardan keskin sınırlarla ayrılan Z kuşağının, aile biriminin yapısı ve normlarında önemli dönüşümlerin yaşandığı ve yeni bir aile dinamiğinin ortaya çıktığı bir döneme karşılık geliyor olması, aileye ve evliliğe yönelik görüşlerinin bu çerçevede oluşmasına neden olabilir.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında evlilik beklentileri ile bağlanma stillerinin birbiriyle yakından ilişkili olması muhtemeldir. Ancak yapılan alan yazın taramasında evlilik beklentileri ile bağlanma stilleri arasındaki potansiyel ilişkileri inceleyen sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır (Aramideh ve RezaKhani 2019; Yıldız 2020). Dolayısıyla modernite ile birlikte oluşan yeni aile ve evlilik paradigmaları içerisinde doğan Y ve Z kuşaklarının evlilik beklentilerini ve bağlanma stillerini inceleyen bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Özellikle dijitalleşmenin ve bireyselleşmenin arttığı bu dönemde toplumsal değişimlerin duygusal ve sosyal ilişkilere nasıl yansıdığını görmenin, gelecekteki toplumsal yapıları öngörmek için oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda bu araştırmanın bulgularının, aile danışmanları ve sosyal bilimciler

için değerli bilgiler sunması, gelecekteki kuşaklar arası ilişki dinamiklerinin anlaşılmasına katkı sağlaması ve evlilik sorunlarını önlemeye ve çözmeye yönelik stratejiler geliştirmede kullanılması beklenmektedir. Ayrıca gençlerin sağlıklı ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olacak programların ve politikaların oluşturulmasına katkı sağlaması hedeflenmektedir. Buradan hareketle bu araştırma evlilik beklentileri ve bağlanma stillerini Y ve Z kuşakları bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nicel yaklaşımın benimsendiği çalışmada araştırmanın amacı doğrultusunda iki veya daha fazla değişken arasındaki muhtemel bir ilişkinin varlığını, var ise derecesini ve yönünü belirlemeyi hedefleyen ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini henüz evlenmemiş olan Y ve Z kuşaklarındaki bireyler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında evrenin sayısı kesin olarak tespit edilememektedir. Evrenin sayısının kesin olarak tespit edilemediği durumlarda formülü ile örneklem hacmi hesaplanabilmektedir (Aksakoğlu, 2001). Söz konusu formül kullanılarak hem Y kuşağı hem de Z kuşağı için evreni temsil güçlerini artırmak adına ayrı ayrı örnekleme hesaplaması yapılmıştır. Formüldeki parametrelerin yerine konulması halinde her kuşak için 384 kişinin minimum örneklem adına yeterli olacağı görülmüş olup çalışmanın en az $384+384=768$ kişiyle gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Çalışma kapsamında araştırmanın dahil etme kriterlerini karşılayan ve gönüllü katılım sağlayan 1054 katılımcıya ulaşılmıştır.

Araştırmaya 542'si (%51.4) Y kuşağı ve 512'si (%48.6) Z kuşağı olmak üzere 1054 kişi katılmıştır. 496'sının (%47.1) erkek ve 558'inin (%52.9) kadın olduğu katılımcıların yaş ortalaması $\bar{x}=23.62\pm3.58$ 'dir. Katılımcıların 969'u (%91.9) çocukluk dönemlerinde ebeveynlerinin evli ve beraber olduğunu, 37'si (%3.5) ebeveynlerinin ayrı veya boşanmış olduğunu ve 48'i (%4.6) ise ebeveynlerinden en az birisinin vefat ettiğini belirtmiştir. Algılanan ebeveyn tutumu açısından katılımcıların 352'sinin (%33.4) demokratik, 288'inin

(%27.3) aşırı korumacı, 217'sinin (%20.6) tutarsız ve 197'sinin (%18.7) otoriter ebeveyn tutumuna sahip oldukları görülmüştür. Aynı zamanda katılımcıların 353'ünün (%33.5) şu an bir romantik ilişkisi var iken 701'inin (%66.5) şu an bir romantik ilişkisi yoktur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Beklentisi Ölçeği ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Evlilik Beklentisi Ölçeği

Bireylerin evliliğe ilişkin beklentilerinin ölçülmesi adına Jones ve Nelson'un (1996) geliştirdiği ölçeğin Türkçeye adaptasyonunu Öz-Soysal ve arkadaşları (2016) yapmıştır. Ölçek 5'li likert (1=Tamamen katılmıyorum ... 5=Tamamen katılıyorum) tipinde cevaplanan 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte bireylerin evlilik beklentileri kötümser, gerçekçi ve idealist beklenti şeklinde üç kategoride değerlendirilmektedir. Jones ve Nelson (1996) bireylerin ölçekten 85 ve altında puan almasının evliliğe yönelik gerçekçi olmayan-kötümser beklentilere, 86 ile 96 arasında puan almasının evliliğe yönelik gerçekçi beklentilere, 97 ve üzeri puan almasının evliliğe yönelik gerçekçi olmayan-idealist beklentilere sahip olduğu anlamına geldiğini ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç-tutarlılık katsayısı Öz-Soysal ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında $\alpha=0.93$ olarak bulunmuş olup bu çalışmada bu değer $\alpha=0.90$ 'dır.

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

Bireylerin bağlanma stillerini tespit etmek amacıyla Erzen'in (2016) geliştirmiş olduğu ölçek, 18 madde olup ölçekteki ifadeler 5'li likert tarzında (1=Kesinlikle katılmıyorum ... 5=Kesinlikle katılıyorum) cevaplanmaktadır. Ölçekte güvenli bağlanma (5 madde), kaçınan bağlanma (7 madde) ve kaygılı-kararsız bağlanma (6 madde) olmak üzere 3 alt boyut bulunmaktadır. Ters kodlanan herhangi bir maddenin bulunmadığı ölçekten kuramsal açıdan toplam puan alınamamaktadır. Bireylerin bağlanma stillerinin tespit edilebilmesi amacıyla ölçeğin her bir alt boyutundan ayrı ayrı ortalama puan alınmaktadır. Buna göre alt boyutların ortalama puanlarının karşılaştırılması sonucunda hangi alt boyutun ortalaması daha yüksek ise birey o bağlanma stiline sahiptir. Ölçeğin güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma alt

boyutlarının Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları sırasıyla $\alpha=0.69$, $\alpha=0.80$, $\alpha=0.71$ olup bu çalışmada ise bu değerler sırasıyla $\alpha=0.70$, $\alpha=0.80$ ve $\alpha=0.82$ 'dir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri toplanmadan önce Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 28.10.2021 tarih ve 91672 sayılı etik kurul izni alınmıştır. Çalışmada 29 Ekim 2021 ve 10 Şubat 2022 tarihleri arasında öncelikle olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılmış olup çevrimiçi anket tekniğiyle 629 katılımcıya ulaşılmıştır. Ancak anketi dolduran katılımcılar arasında kadınların ve Y kuşağının orantısız bir şekilde temsil edildiği gözlemlenmiştir. Çalışmanın temel ve alt amaçları doğrultusunda katılımcıların cinsiyetlerinin ve kuşaklarının oransal dağılmasına dikkat edildiği için 15 Şubat 2022 ile 15 Nisan 2022 tarihleri arasında kota ve amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılarak ölçme aracı yüz yüze anket tekniğiyle 425 katılımcıya daha uygulanmıştır. Böylece araştırma kapsamında çalışmanın hedeflerine uygun olarak cinsiyet ve kuşak dengesini sağlayan 1054 katılımcıya ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında verilerin istatistiksel çözümlenmelerinde SPSS 25.0 programı kullanılmıştır. Çalışmada istatistiksel analizlere geçilmeden önce verilerin normalliği sağlayıp sağlamadığı analiz edilmiştir. Uygulanan normallik testi sonucunda çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1.5 aralığında yer aldığı durumlarda verilerin normal dağıldığı ve parametrik testlerin kullanılabileceği görülmüş (Tabachnick ve Fidell, 2013) olup normal dağılım göstermeyen durumlarda nonparametrik testlerden yararlanılmıştır. Betimleyici ve açıklayıcı istatistiksel tekniklerin birlikte kullanıldığı araştırmada betimleyici istatistiklerde ortalama, frekans, minimum, maksimum, yüzde ve standart sapma gibi hesaplamalar yapılmıştır. Çıkarımsal istatistiklerde ise Ki kare, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda tespit edilen anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında oluştuğunu ortaya koymak için Post-Hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen tüm analiz sonuçlarında güven aralığı %95 ve hata payı 0,05 olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Betimleyici İstatistikler

Araştırma kapsamında katılımcıların evliliğe yönelik en önemli beklentilerinin ne olduğuna yönelik bir soru sorulmuş ve her bir seçeneği 7’li likert tipinde cevaplamaları belirtilmiştir. Yapılan betimleyici istatistiklerden elde edilen sonuçlara göre Y kuşağının ($\bar{x}=6.84\pm 0.41$) ve Z kuşağının ($\bar{x}=6.73\pm 0.63$) evliliğe yönelik samimiyet beklentileri cinsellik, kişisel-fiziksel özellik, duygusal yakınlık ve eşitlik beklentilerine göre daha yüksektir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Evliliğe Yönelik En Önemli Beklentilerine İlişkin İstatistikler

Değişkenler	Kuşak	n	Min.	Max.	\bar{x}	ss.
Cinsellik	Y Kuşağı	542	1	7	5.62	1.24
	Z Kuşağı	512	1	7	5.10	1.55
Duygusal Yakınlık	Y Kuşağı	542	3	7	6.60	0.71
	Z Kuşağı	512	3	7	6.47	0.96
Eşitlik	Y Kuşağı	542	1	7	6.16	1.17
	Z Kuşağı	512	3	7	6.33	0.96
Kişisel ve Fiziksel Özellikler	Y Kuşağı	542	1	7	5.18	1.34
	Z Kuşağı	512	1	7	5.08	1.59
Samimiyet	Y Kuşağı	542	4	7	6.84	0.41
	Z Kuşağı	512	3	7	6.73	0.65

Katılımcıların evlilik beklentilerine ilişkin elde edilen betimleyici istatistiklere göre katılımcıların evlilik beklentisi ortalamasının $\bar{x}=97.30\pm 11.89$ olduğu tespit edilmiştir. Evlilik beklentileri Jones ve Nelson’ın (1996) açıklamaları doğrultusunda kategorik olarak değerlendirilmiştir. Buna göre katılımcıların 528’i (%50.1) idealist evlilik beklentisine sahip iken 375’i (%35.6) gerçekçi evlilik beklentisine, 151’i (%14.3) kötümser evlilik beklentisine sahiptir. Bulgular, katılımcıların evlilik beklentilerinin gerçekçi olmayan-idealist evlilik beklentisi olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Evlilik Beklentilerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Evlilik Beklentileri	n	%	n	Min.	Max.	\bar{x}	ss.
Kötümser Evlilik Beklentisi	151	14.3	1054	62	136	97.30	11.89
Gerçekçi Evlilik Beklentisi	375	35.6					
İdealist Evlilik Beklentisi	528	50.1					

Katılımcıların bağlanma stillerine ilişkin almış oldukları ortalama puanlar incelendiğinde güvenli bağlanma düzeylerinin ($\bar{x}=3.86\pm0.56$), kaygılı/kararsız ($\bar{x}=2.83\pm0.88$) ve kaçınan bağlanma ($\bar{x}=2.19\pm0.74$) düzeylerine kıyasla daha yüksek olduğu ve katılımcıların genelinin güvenli bağlanma stiline sahip olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Bağlanma Stillerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	N	Min.	Max.	\bar{x}	ss.
Kaçınan Bağlanma Stili	1054	1	5	2.19	0.74
Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili	1054	1	5	2.83	0.88
Güvenli Bağlanma Stili	1054	1.8	5	3.86	0.56

Evlilik Beklentileri ve Bağlanma Stillerinin Kuşaklara Göre İncelenmesi

Araştırmada evlilik beklentilerinin kuşaklara farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi adına Ki Kare testi uygulanmıştır. Yapılan analizden elde edilen bulgular evlilik beklentilerinin kuşaklar açısından anlamlı düzeyde farklılaştığını ortaya koymaktadır ($\chi^2_{(2)}=12.370$; $p<0.05$). Bulgular, Y kuşağının gerçekçi ve kötümser evlilik beklentilerinin Z kuşağına göre daha yüksek, idealist beklentilerinin ise daha düşük olduğunu göstermektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların Evlilik Beklentilerinin Kuşaklara Göre İncelenmesi

Evlilik Beklentileri		Y Kuşağı (n=542)	Z Kuşağı (n=512)	x ²	p
Kötümser Evlilik	n	92	59	12.370	.00*
Beklentisi	%	17.0	11.5		
Gerçekçi Evlilik	n	205	170		
Beklentisi	%	37.8	33.2		
İdealist Evlilik	n	245	283		
Beklentisi	%	45.2	55.3		

*p<0.05

Araştırma kapsamında kuşaklara açısından bağlanma stillerinin farklılaşp farklılaşmadığını saptamak adına uygulanan analiz sonucunda katılımcıların kaygılı-kararsız bağlanma ($t_{(1052)}=-3.117$; $p<0.05$) ve kaçınan bağlanma ($t_{(1052)}=-4.445$; $p<0.05$) düzeylerinin kuşaklara göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların güvenli bağlanma ($t_{(1052)}=1.575$; $p>0.05$) düzeylerinin kuşaklar açısından anlamlı düzeyde farklılık göstermediği saptanmıştır. Bulgular, her iki kuşakta da güvenli bağlanma düzeyinin benzer olduğunu; Y kuşağının (n=542) kaçınan bağlanma ($\bar{x}=2.10\pm 0.72$) ve kaygılı-kararsız bağlanma ($\bar{x}=2.75\pm 0.90$) düzeylerinin Z kuşağına (n=512) kıyasla daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 5).

Tablo 5. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Kuşaklara Göre İncelenmesi

Değişkenler	Kuşaklar	n	\bar{x}	ss.	t	p
Kaçınan Bağlanma Stili	Y Kuşağı	542	2.10	0.72	-4.445	.00*
	Z Kuşağı	512	2.30	0.75		
Kaygılı/Kararsız Bağlanma Stili	Y Kuşağı	542	2.75	0.90	-3.117	.00*
	Z Kuşağı	512	2.92	0.86		
Güvenli Bağlanma Stili	Y Kuşağı	542	3.89	0.55	1.575	.11
	Z Kuşağı	512	3.83	0,57		

*p<0.05

Kuşakların Bağlanma Stillerinin Evlilik Beklentilerine Göre İncelenmesi

Araştırma kapsamında Y ve Z kuşaklarının evlilik beklentilerine göre bağlanma stilleri incelenmiştir. Bulgular Y kuşağının yalnızca güvenli bağlanma düzeylerinin evlilik beklentileri açısından farklılaştığını göstermektedir

($F_{(2,539)}=17.478$; $p<0.05$). Bulguya göre idealist evlilik beklentisine sahip olan Y kuşağındaki katılımcıların güvenli bağlanma düzeyleri ($\bar{x}=4.02\pm0.52$) diğer evlilik beklentilerine sahip olanlara göre daha yüksektir. Z kuşağının ise evlilik beklentilerine göre kaygılı-kararsız bağlanma ($F_{(2,509)}=5.623$; $p<0.05$) ve güvenli bağlanma ($F_{(2,509)}=14.621$; $p<0.05$) düzeylerinde anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır. Bulgulara göre Z kuşağında evlilik beklentileri idealist olan katılımcıların güvenli bağlanma ($\bar{x}=3.93\pm0.64$); kötümser olanların ise kaygılı-kararsız bağlanma ($\bar{x}=3.17\pm0.80$) düzeyleri daha yüksektir (Tablo 6).

Tablo 6. Katılımcıların Bağlanma Stillerinin Evlilik Beklentilerine Göre İncelenmesi

Kuşaklar	Değişkenler	Evlilik Beklentileri	n	\bar{x}	ss.	F	p
Y Kuşağı	Kaçınan Bağlanma Stili	Kötümser Evlilik Beklentisi	92	2.08	0.66	1.011	.36
		Gerçekçi Evlilik Beklentisi	205	2.05	0.60		
		İdealist Evlilik Beklentisi	245	2.14	0.82		
	Kaygılı/Kararsız Bağlanma Stili	Kötümser Evlilik Beklentisi	92	2.95	0.93	2.716	.06
		Gerçekçi Evlilik Beklentisi	205	2.70	0.88		
		İdealist Evlilik Beklentisi	245	2.72	0.90		
	Güvenli Bağlanma Stili	Kötümser Evlilik Beklentisi	92	3.65	0.64	17.478	.00*
		Gerçekçi Evlilik Beklentisi	205	3.85	0.49		
		İdealist Evlilik Beklentisi	245	4.02	0.52		

Z Kuşağı	Kaçınan Bağlanma Stili	Kötümser Evlilik Beklentisi	59	2.28	0.64		
		Gerçekçi Evlilik Beklentisi	170	2.21	0.71	1.914	.14
		İdealist Evlilik Beklentisi	283	2.35	0.78		
	Kaygılı/ Kararsız Bağlanma Stili	Kötümser Evlilik Beklentisi	59	3.17	0.80		
		Gerçekçi Evlilik Beklentisi	170	2.77	0.81	5.623	.00*
		İdealist Evlilik Beklentisi	283	2.96	0.88		
	Güvenli Bağlanma Stili	Kötümser Evlilik Beklentisi	59	3.51	0.49		
		Gerçekçi Evlilik Beklentisi	170	3.78	0.42	14.621	.00*
		İdealist Evlilik Beklentisi	283	3.93	0.64		

*p<0.05

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma Y ve Z kuşaklarının evlilik beklentileri ile bağlanma stillerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, henüz evlenmemiş Y kuşağından 542 kişi ve Z kuşağından 512 kişi olmak üzere toplamda 1054 kişi ile yapılmıştır. Örneklem grubunun büyük olması bu araştırmayı öne çıkaran önemli avantajlardan birisidir.

Alanyazın incelendiğinde benzer araştırmaların genellikle sınırlı bir örneklemle gerçekleştirildiği görülmektedir (Aramideh ve RezaKhani, 2019; Majidova ve İpek, 2020; Yıldız, 2020). Ayrıca söz konusu değişkenlerin kuşaklararası karşılaştırmalı olarak ele alınması, mevcut araştırmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Çalışmanın bir başka avantajı ise kuşak ve cinsiyet dağılımının dengeli bir şekilde sağlanmasıdır. Nitekim Yıldız (2020) bu araştırmanın değişkenlerini kullandığı çalışmasında cinsiyetteki orantısız dağılımı bir sınırlılık olarak bildirmiştir.

Araştırmada Y ve Z kuşağının evliliğe yönelik en önemli beklentilerinin samimiyet olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgu alanyazındaki kuramsal açıklamalarla benzerlik göstermektedir. Sternberg (1986) kişilerin evlilikten beklentilerini tutku, samimiyet ve bağlılık gibi duygusal bağlardan oluşan “sevgi üçgeni” kavramıyla açıklamış ve bireylerin evlilik beklentilerinin temelinde bu duygusal bağların yer aldığını belirtmiştir. Bu kapsamda samimiyet, bireylerin yakın ilişkilerde kurdukları romantik yakınlık ve duygusal bağlılığı; tutku, cinsel çekim ve arzuyu; bağlılık ise partnere karşı duyulan sevgi ve bu sevgiye yönelik kararlılığı temsil etmektedir. Sternberg’in (1986) ortaya koyduğu sevgi üçgeni modeline göre bu üç bileşenin birlikte yer alması mükemmel yani idealist bir aşk beklentisinin göstergesidir. Dolayısıyla katılımcıların duygusal yakınlık, samimiyet, eşitlik ve cinsellik beklentilerinin ortalamanın üzerinde olması mükemmel yani idealist bir aşk beklentisi içerisinde olduklarını göstermektedir. Nitekim bu araştırmada her iki kuşağın da idealist evlilik beklentilerine sahip olmaları bu yorumu destekler niteliktedir. Ayrıca katılımcılara evliliğe ilişkin bu beklentilerini nasıl oluşturdukları sorulduğunda, hem Y kuşağındaki (n=342) hem de Z kuşağındaki (n=268) bireylerin evliliğe yönelik beklentilerini büyük ölçüde duygusal/romantik ilişkileri üzerinden oluşturdukları görülmüştür.

Araştırmada her iki kuşağın da evlilik beklentilerinin idealist boyutta olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde evliliğe ilişkin beklentilerle ilgili araştırmalarda farklı sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür. Bu kapsamda Akşemsettinoglu (2020), Yıldız (2020), Öz-Soysal ve arkadaşları (2016) yaptıkları çalışmalarında bireylerin evliliğe ilişkin gerçekçi beklentilere sahip olduğunu tespit ederken, Kamaç (2021) kötümser evlilik beklentisine sahip olduklarını saptamıştır. Özeren (2021) ise bu çalışmanın bulgusuna benzer şekilde katılımcıların idealist evlilik beklentilerine sahip olduklarını ortaya koymuştur. Literatürde hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yapılan araştırmalarda bireylerdeki gerçekçi olmayan-idealist evlilik beklentilerinin nasıl oluştuğuna yönelik tatmin edici bir açıklamaya ulaşılamamıştır. Bu çalışmada ise katılımcıların romantik ilişkisi olup olmama durumunun araştırmada elde edilen bu sonucun muhtemel nedenlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Nitekim hem Y ($x^2_{(2)}=10.691$; $p<0.05$) hem de Z kuşağının ($x^2_{(2)}=11.695$; $p<0.05$) romantik ilişkisi olup olmama durumuna göre evlilik

beklentilerinin farklılaştığı tespit edilmiş olup her iki kuşakta da romantik bir ilişkisi olanların olmayanlara göre daha yüksek idealist evlilik beklentilerine sahip oldukları görülmüştür. Jones ve Nelson (1996) idealist beklentilerin mükemmel aşk arayışının bir göstergesi olduğunu ve bu beklentilerin kişilerin tutkulu romantik ilişkilerden kaynaklandığını öne sürmektedir. Pines (2010) ise bu idealist beklentilerin nedeninin “kendini gerçekleştiren kehanet” inancıyla yakından ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Ayrıca Pines (2010) bireylerin birbirlerini idealize etme düzeylerinin ilişki sürekliliklerini etkilediğini ve idealize etme düzeyi arttıkça partnerlerin birbirlerine olan bağlılıklarının arttığını ve ilişki süresinin uzadığını ifade etmektedir. Bununla birlikte bireylerin sosyal medya kullanımlarının bu bulgunun ortaya çıkmasının belirleyici bir faktörü olduğu tahmin edilmektedir. Nitekim kişilerin yaşamlarının pek çok alanında kendine yer bulan sosyal medya özellikle evliliğe yönelik bakış açılarını ve romantik ilişkilerini önemli düzeyde etkilemektedir (Fox vd., 2014). Günümüzde Instagram gibi uygulamaların oluşturduğu “sanal gerçekliğin” gerçek bir dünya olarak algılanmasının (Köse, 2015) evlilik hayatının sanal ortamlarla karşılaştırılmasına, evliliklerin idealize edilmesine ve gerçekçi olmayan beklentilerin oluşmasına neden olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla mevcut çalışmada da katılımcıların günlük sosyal medya kullanım süresi ortalamalarının 5 saatten fazla olması ($\bar{x}=5.06\pm 3.43$) ve katılımcıların bu sürenin %62.4’ünü Instagram’da geçirmeleri gerçekçi olmayan-idealist beklentilere sahip olmalarında sosyal medyanın önemli bir etken olduğunu düşündürmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte Segrin ve Nabi (2002) kitle iletişim araçlarının gerçekçi olmayan evlilik beklentilerine etkisini inceledikleri çalışmalarında evliliğe yönelik tutum ve beklentilerin medya ve kitle iletişim araçlarından önemli derecede etkilendiğini ortaya koymuştur.

Araştırmada Y ve Z kuşaklarının güvenli bağlanma stiline sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde konu hakkında farklı bulgular olduğu görülmektedir. Benzer örneklem gruplarıyla gerçekleştirilen çalışmalarda, Atkins (2016) ve Tepeli-Temiz (2018) katılımcıların kaygılı bağlanma düzeylerinin; Kırimer ve arkadaşları (2014) ve Şahin (2022) ise kaçınan bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu olduğunu saptamışlardır. Ayrıca bu çalışmanın bulgularına paralel şekilde Arslan (2021), Babahanoğlu (2021), Chalet (2017), Yıldız (2020), Çağlayan ve İpek (2019) katılımcıların

güvenli bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgunun muhtemel nedeninin katılımcıların ebeveyn birliktelik durumları olduğu düşünülmektedir. Nitekim, bireylerin çocukluk dönemlerinde güvenli bir bağlanma örüntüsü oluşturmaları adına ebeveynleriyle kurdukları duygusal bağın istikrarlı olması beklenmektedir (Paquette vd., 2024). Bu istikrarın sağlanmasında ise ebeveyn birlikteliği oldukça önemli bir faktör olup ebeveyn ayrılığı çocuk için duygusal destek ve istikrarın azalmasına neden olabilmektedir. Ebeveynlerden biri evden ayrıldığında veya vefat ettiğinde çocuğun günlük rutinlerinde aksamalar ve bozulmalar meydana gelebilmekte ve bu durum çocukta değersizlik ve güvensizlik duygularının yaşanmasına yol açabilmektedir (Sabillo, 2024). Dolayısıyla bu durum bireylerin bağlanma örüntülerini etkileyebilmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte Brietzke ve arkadaşları (2012) çocukluk çağında ölüm, ayrılık ve boşanma gibi nedenler ile bakım sağlayıcılarından ayrılmak durumunda kalan kişilerin güvensiz bağlanma stili geliştirdiklerinden söz etmektedir. Mevcut araştırmada katılımcıların çocukluk dönemlerinde ebeveyn birliktelik durumları incelendiğinde ise Y kuşağındaki katılımcıların %91.5'nin ve Z kuşağındaki katılımcıları ise %92.4'ünün çocukluk dönemindeki ebeveynlerinin evli ve beraber yaşadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu durum bireylerin ebeveynleri tarafından duygusal olarak istikrarlı bir biçimde desteklenmiş olma ihtimallerini kuvvetlendirdiğinden güvenli bağlanma stiline sahip olmalarını sağlamış olabilir.

Araştırmada bağlanma stillerinin evlilik beklentileri açısından farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda her iki kuşakta da evlilik beklentileri idealist olanların güvenli bağlanma düzeylerinin kötümser evlilik beklentisi ve gerçekçi evlilik beklentisine sahip olanlara kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Z kuşağının kaygılı-kararsız bağlanma düzeyi kötümser evlilik beklentisine sahip olanlarda daha yüksektir. Alanyazın incelendiğinde söz konusu iki değişkenin birlikte incelendiği çalışmaların sınırlı düzeyde olduğu ve bu çalışmalarda farklı bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Aramideh ve RezaKhani (2019) ile Khoshnevis ve arkadaşları (2018) araştırmalarında, güvenli bağlanmayla gerçekçi evlilik beklentisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptarken, Yıldız (2020) idealist boyutlarda evlilik beklentisine sahip olan bireylerin güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğunu

saptamıştır. Katılımcıların kültürel farklılıklarının bu bulgunun olası bir nedeni olabileceği düşünülmektedir. Türk kültüründe kolektivizme bireysellikten daha fazla önem addedildiği görülmektedir. Bu bakış açısı çerçevesinde toplumsal yapı içerisinde aile ve evlilik kurumu kültürel açıdan önemli bir konuma sahiptir. Türk kültüründe bireysel mutluluktan öte, ailenin ve toplumun beklentilerini de karşılamak oldukça önemlidir. Aile büyüklerinin evliliklere dair geleneksel ve idealist bakış açıları, genç kuşakların evlilik beklentilerini etkileyebilir. Ayrıca evlilik beklentileri, bireylerin ailelerinde ve yakın çevrelerinde gözlemledikleri evlilik stillerini, kendi algısal dünyalarında harmanlamaları sonucunda ortaya çıkan beklentilerdir. Mevcut çalışmada katılımcıların güvenli bağlanma örüntüleri geliştirmeleri ve aile içi ilişkilerini ($\bar{x}=3.75\pm 0.96$) oldukça iyi olarak tanımlamaları aileye ve evliliğe ilişkin bakış açılarının olumlu olduğunu ifade etmektedir. Olumlu bir aile iklimine sahip olduklarını belirten katılımcıların romantik ilişkilerinde ve evliliklerinde de bu aile iklimini aramasının bir sonucu olarak evliliğe ilişkin beklentilerinin idealist olduğu düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmada hem Y kuşağının hem de Z kuşağının güvenli bağlanma stiline sahip olmakla birlikte idealist evlilik beklentisine sahip olmaları öne çıkan bir bulgudur. Bu noktada bireysel gelişim ve öz farkındalık adına kişisel gelişim atölyeleri, eğitici programlar ve kitap kulüpleri gibi etkinlikler aracılığıyla bireylerin kendi duygusal ihtiyaçları, değerleri ve hedeflerini daha iyi anlamaları teşvik edilebilir. Bu, gerçekçi beklentilerin oluşturulmasına ve sağlıklı ilişkiler kurulmasına yardımcı olabilir. Toplumsal boyutta ailelere ve çiftlere destek sağlamak için sosyal politikalar ve programlar geliştirilebilir. Örneğin çiftlerin beklentilerini ve endişelerini açığa çıkararak, olası sorunları önlemeye ve ilişkiyi güçlendirmeye yönelik uygulamaları içeren “Evlilik Öncesi Eğitim Programları” bireylerin bağlanma stillerini fark etmelerinde, çatışma çözme yöntemleri ile iletişim becerilerini geliştirmelerinde yardımcı olabilir. Söz konusu uygulamalar bütüncül bakış açısı çerçevesinde multidisipliner çalışmayı gerektirmektedir. Bu noktada biyopsikososyal bakış açısı çerçevesinde bu uygulamaların özellikle bu alanda yetkin doktorlar, psikologlar, sosyal

hizmet uzmanlarından oluşan bir ekiple sunulmasının toplumsal ve bireysel gelişim açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Evlilik gibi çiftler arası romantik ilişkilerin büyük oranda, bireylerin aile ortamlarında şekillendiği göz önüne alındığında işlevsel inançlara sahip ve sağlıklı nesiller yetiştirilmesi adına “aile danışmanlığı” uygulamalarının yaygınlaştırılmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Evlilik öncesinde ve evlilik sürecinde çiftlere danışmanlık hizmetleri sunularak çiftlerin beklentilerini dengelemelerine ve ilişkilerini sağlıklı bir şekilde sürdürmelerine yardımcı olunabilir. Gerçekçi olmayan beklentilere sahip bireyler için kişisel danışmanlık hizmetleri sağlanarak bireylerin kendi beklentilerini ve ilişkilerini daha sağlıklı bir şekilde değerlendirmeleri desteklenmelidir. Özellikle aile danışmanlığı hizmetlerine ulaşılabilirliğin sağlanması adına aile sağlığı merkezleri bünyesinde psiko-sosyal servisler oluşturularak psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarıyla birlikte aile konusunda özel eğitim almış, bu konu üzerine uzmanlaşmış meslek elemanlarının da aile danışmanı olarak bu servislerde yer almasının sağlıklı ve mutlu ailelerin inşa edilmesi ve sürdürülmesi adına önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca sağlıklı, mutlu ve müreffeh ailelerin oluşmasına katkıda bulunmak amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen “Aile Eğitim Programları”nın yaygınlaştırılması, evlilik öncesi beklentilere odaklanmasının, aile içi ve yetişkin bağlanma örüntülerine yönelik uygulamaların artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Y kuşağı ve Z kuşağındaki bireylerin, medya ve kültürel etkilerin evlilik ve ilişkiler üzerindeki etkilerini anlamalarını sağlamak önemlidir. Gerçekçi olmayan beklentiler genellikle medyanın idealize ettiği ilişki ve evlilik modellerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle medya okuryazarlığı programları aracılığıyla bu etkilerin farkında olmaları teşvik edilmelidir. Ayrıca deneyimli ve başarılı evli bireyler veya uzmanlar tarafından mentorluk veya rehberlik programları düzenlenerek genç bireylerin gerçekçi olmayan beklentilerini gözden geçirmeleri ve sağlıklı evlilik modeli hakkında değerli tavsiyeler alabilmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, O., Batur, H. Z., Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (19), 165-182.
- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709–716. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.4.709>
- Akgün, R., Polat-Uluocak, G. (2010). Evlilikte etkili iletişim ve problem çözme: Bir toplum merkezindeki kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışması. *Aile ve Toplum*, 6(23), 9-22.
- Aksakoğlu, G. (2001). *Sağlıkta araştırma teknikleri ve analiz yöntemleri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Akşemsettinoglu, S. (2020). *Romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları ilişki doyumu ve evlilik beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aramideh, R., RezaKhani, S. (2019). Expectation of marriage based on attachment styles and personality traits. *Quarterly Journal of Women and Society*, 10(4), 223-243.
- Arslan, B. (2021). *Üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stillerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atkins, S. (2016). *The relationship between shame and attachment styles* [Unpublished Doctoral Thesis]. University Of North Texas.
- Babahanoğlu, R. (2021). Gençlerin bağlanma stilleri ile eş seçimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 17, 98-118. <https://doi.org/10.46218/tshd.900972>
- Barich, R. R., Bielby, D. (1996). Rethinking marriage: Change and stability in expectations: 1967-1994. *Journal of Family Issues*, 17(2), 139-169. <https://doi.org/10.1177/019251396017002001>
- Baykal, A. (2019). *A comparative analysis on voting behavior of generations X, Y, and Z: Ankara case* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Volume I*. New York: Basic Books.
- Brietzke, E., Sant'anna, M. K., Jackowski, A., Grassi-Oliveira, R., Bucker, J., Zugman, A., Mansur, R. B., Bressan, R. A. (2012). Impact of childhood stress on psychopathology. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 34 (4), 480-488. <https://doi.org/10.1016/j.rbp.2012.04.009>
- Carroll, J., Doherty, W. (2003). Evaluating the effectiveness of premarital prevention programs: A meta-analytic review of outcome research. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 52(2), 105-118. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00105.x>
- Chalet, E. (2017). *Examining the role of attachment styles and their relationship to the risk*

- of psychopathology and the use of mental health care services [Unpublished master's thesis]. McGill University.
- Cho, M., Bonn, M., Han, S. J. (2018). Generation z's sustainable volunteering: motivations, attitudes and job performance. *Sustainability*, 10 (5), 1400. <https://doi.org/10.3390/su10051400>
- Çağlayan, Y. İ., İpek, M. (2019). Çiftlerde bağlanma stilleri, evlilik ile evlilik uyumu ilişkisinin incelenmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 5 (2), 161-180.
- Erdoğan, Ö. (2019). Akılcı olmayan evlilik beklentilerinin gelişiminde televizyon dizilerinin etkisi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (48), 61-79.
- Erdoğan, Z. (2015). *Exploring generation Y via attitudes towards economy, education and marriage* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Boğaziçi Üniversitesi Atatürk Enstitüsü.
- Erzen, E. (2016). Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1-21.
- Feeney, J., Karantzias, G. (2017). Couple conflict: Insights from an attachment perspective. *Current Opinion in Psychology*, 13, 60-64. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.04.017>
- Fernandez, P. R. (2009). Impact of branding on gen Y's choice of clothing. *Journal of the South East Asia Research Centre for Communications and Humanities*, 1(1), 79-95.
- Fox, J., Osborn, J., Warber, K. (2014). Relational dialectics and social networking sites: The role of Facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict, and dissolution. *Computers in Human Behavior*, 35, 527-534. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.02.031>
- Fromm, J., Read, A. (2018). *Marketing to Gen Z: the rules for reaching this vast, and very different, generation of influencers*. New York: Amacom.
- Gardner, H., Davis, K. (2013). *The app generation: How today's youth navigate identity, intimacy, and imagination in a digital world*. London: Yale University Press.
- Hazan, C., Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>
- İzmirlioğlu, K. (2008). *Konumlandırmada kuşak analizi yardımıyla tüketici algılarının tespiti: Türk otomotiv sektöründe bir uygulama* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jones, G., Nelson, E. (1996). Expectations of marriage among college students from intact and non-intact homes. *Journal of Divorce and Remarriage*, 26, 171-189. https://doi.org/10.1300/J087v26n01_09
- Kamaç, Z. (2020). *Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin evlilik tutumlarıyla ve beklentileriyle ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Karataş, K. (2001). Toplumsal değişme ve aile. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12 (2), 89-98.

- Kavalcı, K., Ünal, S. (2016). Y ve Z kuşaklarının öğrenme stilleri ve tüketici karar verme tarzları açısından karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (3), 1033-1050.
- Khera, S., Malik, S. (2014). Life priorities and work preferences of generation Y: An exploratory analysis in Indian context. *Jindal Journal of Business Research*, 3(1-2), 63-76. <https://doi.org/10.1177/2278682116643607>
- Khoshnevis, E., Mostofifar, A., Kahali, R. (2018). Predicting The Relationship between expectations of marriage based on religious orientation and attachment styles. *Journal of Educational Administration Research Quarterly*, 9 (34), 97-112.
- Kılıç, Ç. (2021). *Understanding generation Z: Their attitudes towards to family, education and social life* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Boğaziçi Üniversitesi Atatürk Enstitüsü.
- Kırimer F., Akça, E., Sümer, N. (2014). Orta çocuklukta anneye kaygılı ve kaçınan bağlanma: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II orta çocukluk dönemi ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (33), 45-57.
- Köse, A. (2015). Hayat oyununun yeni perdesi: Sosyal ağlar ve gerçeklik algısının değişimi. *Academic Journal of Information Technology*, 6 (18), 57-70. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2015.1.004.x>
- Majidova, F., İpek, M. (2020). Bağlanma stili ile evliliğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 6 (1), 57-78.
- Mannheim, K. (1952). The sociological problems of generations. P. Kecskemeti (Ed.), *Essays on the Sociology of Knowledge* (ss. 163-195) içinde. New York: Oxford University Press.
- Marshall, G. (1997). Theory and generation X. *Journal of Public Administration Education*, 3(3), 397-403.
- Maslow, A. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Mavili-Aktaş, A. (2009). *Evlilik ve sadakatsizlik*. Ankara: Kanguru Yayınları.
- Murray, H. (1938). *Explorations in personality*. New York: Oxford University Press. Erişim Tarihi: 27 Mayıs 2022 <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.202783/page/n7/mode/2up>
- Özeren, G. S. (2021). Aile işlevselliğine, bağlanmaya ve evlilik beklentilerine ilişkin kadınlar ve erkeklerin değerlendirmeleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (115), 155-165. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.49734>
- Öz-Soysal, S., Uz-Baş, A., Aysan, F. (2016). Evlilik beklentisi ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 119-128. <https://doi.org/10.17860/efd.80783>
- Paquette, D., Dubois-Comtois, K., Cyr, C., Lemelin, J. P., Bacro, F., Couture, S., Bigras, M. (2024). Early childhood attachment stability to mothers, fathers, and both parents

- as a network: associations with parents' well-being, marital relationship, and child behavior problems. *Attachment and Human Development*, 26(1), 66-94. <https://doi.org/10.1080/14616734.2024.2338089>
- Pilcher, J. (1994). Mannheim's sociology of generations: An undervalued legacy. *The British Journal of Sociology*, 45(3), 481-495. <https://doi.org/10.2307/591659>
- Pines, A. M. (2010). *Aşık olmak: Sevgililerimizi neye göre seçeriz?* (M. Y. Uluengin, Çev.) İletişim Yayınları.
- Raines, C. (2002). *Connecting generations: The sourcebook for a new workplace*. CA: Crisp.
- Roberts, J., Manolis, C. (2000). Baby Boomers and Busters: An exploratory investigation of attitudes towards marketing, advertising and consumerism. *Journal of Consumer Marketing*, 17(6), 481-499. <https://doi.org/10.1108/07363760010349911>
- Rolfe, D. (1975). *Marriage adjustment of couples: A premarital assessment and follow-up in marriage* [Unpublished Doctoral Thesis]. Michigan State University.
- Sabillo, C.I.P. (2024). Parental Separation: An Exploration on Learner's Psychosocial well-being. *International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis*, 7 (3), 879-883. <https://doi.org/10.47191/ijmra/v7-i03-04>
- Seemiller, C., Grace, M. (2019). *Generation Z: A century in the making*. London: Routledge.
- Segrin, C., Nabi, R. (2002). Does television viewing cultivate unrealistic expectations about marriage? *Journal of Communication*, 52 (2), 247-263. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2002.tb02543.x>
- Simmons, B., Gooty, J., Nelson, D., Little, L. (2009). Secure attachment: Implications for hope, trust, burnout, and performance. *Journal of Organizational Behavior*, 30(2), 233-247. <https://doi.org/10.1002/job.585>
- Simpson, J., Rholes, S., Oriña, M. V., Grich, J. (2002). Working models of attachment, support giving, and support seeking in a stressful situation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28 (5), 598-608. <https://doi.org/10.1177/0146167202288004>
- Sternberg, R. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119>
- Sullivan, B., Schwebel, A. (1995). Relationship belief and expectations of satisfaction in marital relationships: Implications for family practitioners. *The Family Journal* 3(4), 298-305. <https://doi.org/10.1177/1066480795034003>
- Şahin, M. V. (2022). *Üniversite öğrencilerinde güvenli bağlanma ve mental iyi oluş: Utangaçlığın aracılık rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Tabachnick, B., Fidell, L. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Tapscott, D. (2008). *Grown up digital*. New York: McGraw-Hill Education.
- Tepeli-Temiz, Z. (2018). Bir sınıflandırma çalışması: Aleksitimik belirtiler ve bağlanma örüntüleri. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 3 (5), 21-42.
- Tulgan, B. (2009). *Not everyone gets a trophy: How to manage generation Y*. San Francisco:

John Wiley and Sons.

- Waller, M., McLanahan, S. (2005). “His” and “her” marriage expectations: Determinants and consequences. *Journal of Marriage and Family*, 67(1),53-67. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2005.00005.x>
- Yıldırım, S. (2021). Evlenme Tercihlerinin Dönüşümünde Kuşaklararası Farkın Toplumsal Değişim Temelinde İncelenmesi: Iğdır Üniversitesi Örneği. *Sosyoloji Dergisi*, (41-42), 53-79.
- Yıldız, E. (2020). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin evlilik beklentisi ile ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.